

URAOHJAUS AMMATILLISESSA KOULUTUKSESSA

Mikkeli 28.3.2019

KT Helena Kasurinen

Laurea ammattikorkeakoulu

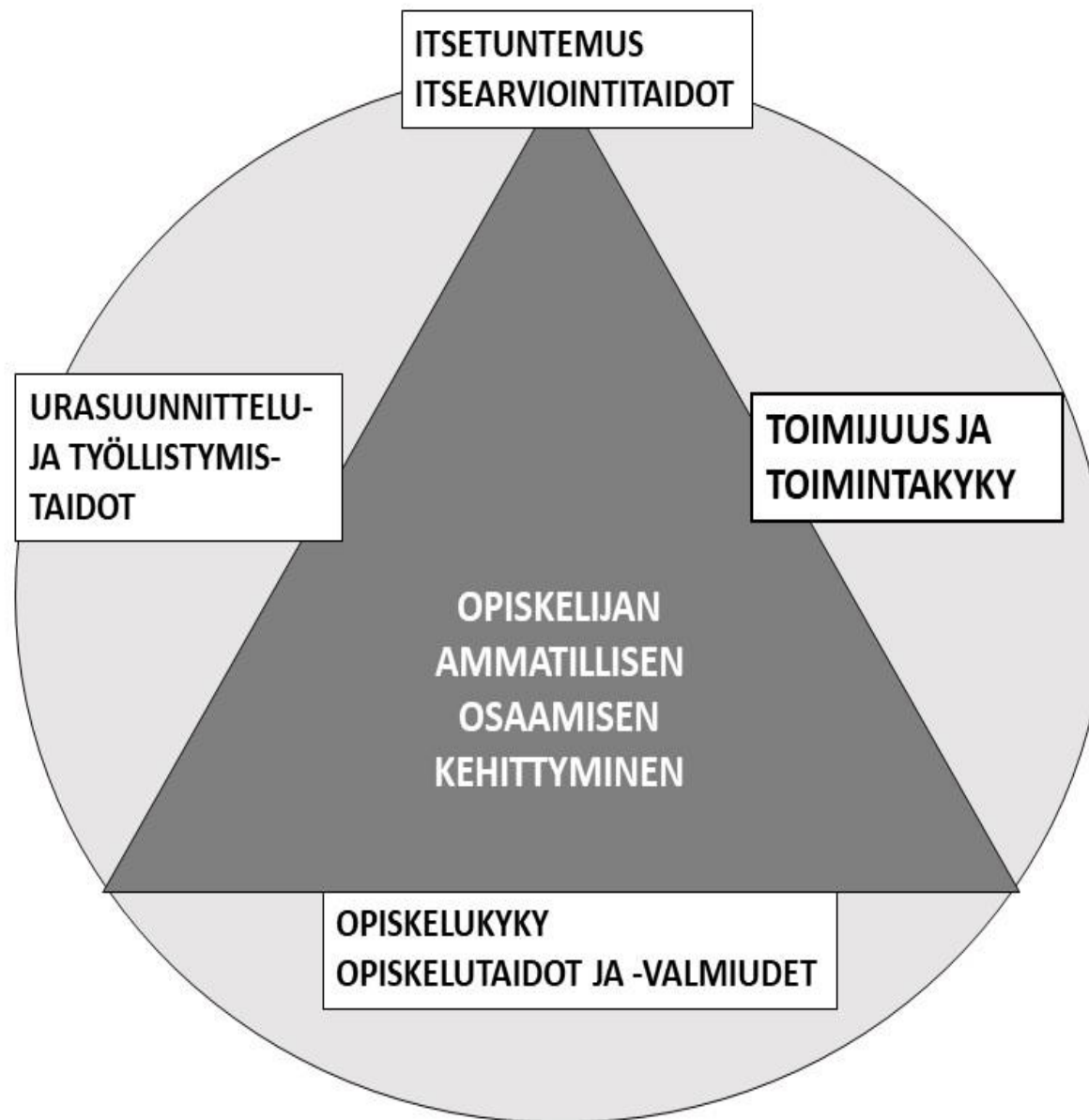
SISÄLTÖ

13.00–14.30
tauko

14.45–16.00

- Käsitteet
- Urasuunnittelu ja tulevaisuususkko
- Urasuunnittelu ja hyvinvointi
- Urasuunnittelu ja toimijuus
- Työskentely: Puheeksi ottaminen – työvälineen esittely ja tutustuminen
- Urasuunnittelutaidot
- Työllistymistaidot
- Työskentely

KÄSITTEET

**NÄKYMÄ
TULEVAISUUTEEN**

TAVOITTEET

**MERKITTÄVÄT
IHMISSUHTEET**

MERKITYKSEN
KOKEMUS
TOISTEN ELÄMÄSSÄ

TOIVO

**TULEVAISUUS-
USKO**

**MERKITYKSELLISET
ASIAT ELÄMÄSSÄ**

**ITSESÄÄTELY
MINÄPYSTYVYYS**

ARVOPERUSTA

HYVINVOINTI (THL)

Hyvinvoinnin osatekijät:

- terveys
- materiaallinen hyvinvointi
- koettu hyvinvointi tai elämänlaatu

Yksilöllisen hyvinvoinnin osatekijät:

- sosiaaliset suhteet
- itsensä toteuttaminen
- onnellisuus
- sosiaalinen pääoma

<https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/keskeisia-kasitteita>

Sosiaalinen pääoma:

Yksilön kyvyt ja taidot toimia erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa ja verkostoissa (Bourdieu 1986)

TOTEEMI- HANKE TULOKSIA

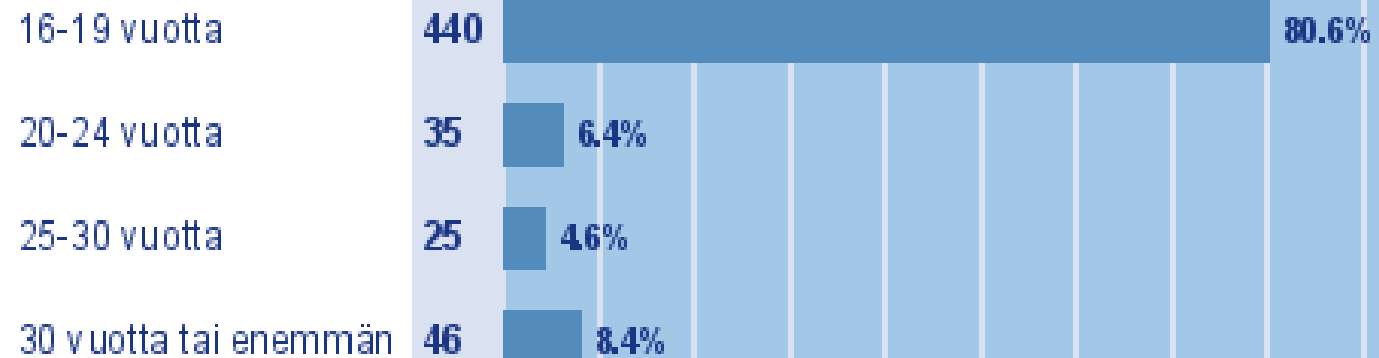
AINEISTO

- Vastausprosentti: 77,5 % N aloittaneet 714 ja lopettaneet 474
- Kaksi ammattioppilaitosta Etelä-Suomesta

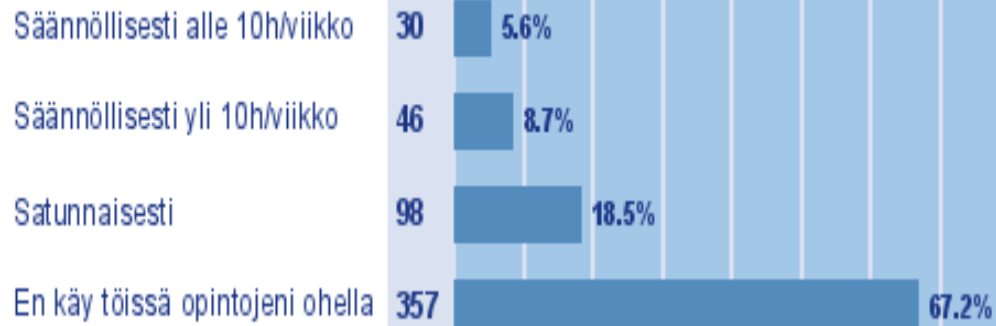
TOTEEMI

2. Ikä

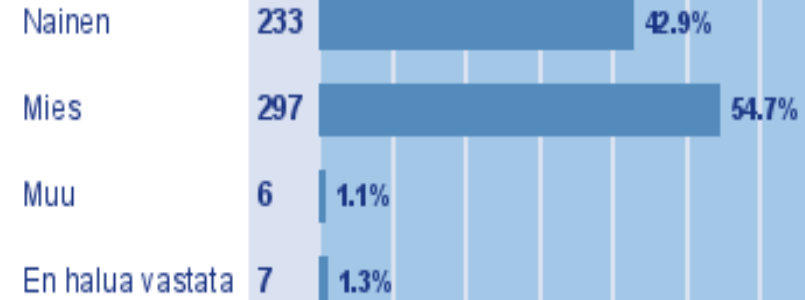

TAUSTATIETOJA

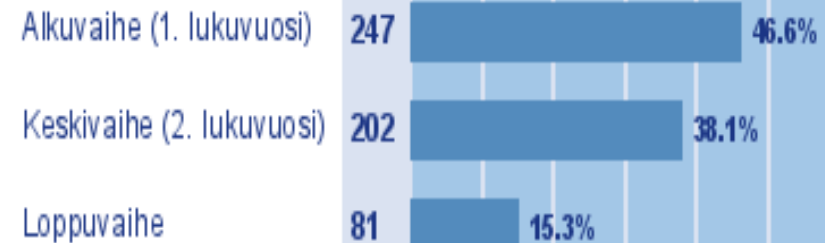
7. Työssäkäynti opintojen ohella

3. Sukupuoli

10. Opintojen vaihe

TAUSTATIETOJA

11. Nykyinen koulutusala

Humanistiset ja taidealat sekä
taideteollisuusalat

4

0.8%

Kasvatusala

9

1.8%

Kauppa ja hallinto

72

14.3%

Luonnontieteet

20

4%

Maa- ja metsätalousala

1

0.2%

Palveluala

80

15.9%

Tekniikan ala

164

32.6%

Terveys- ja hyvinvointialat

93

18.5%

Tietojenkäsittely ja tietoliikenne

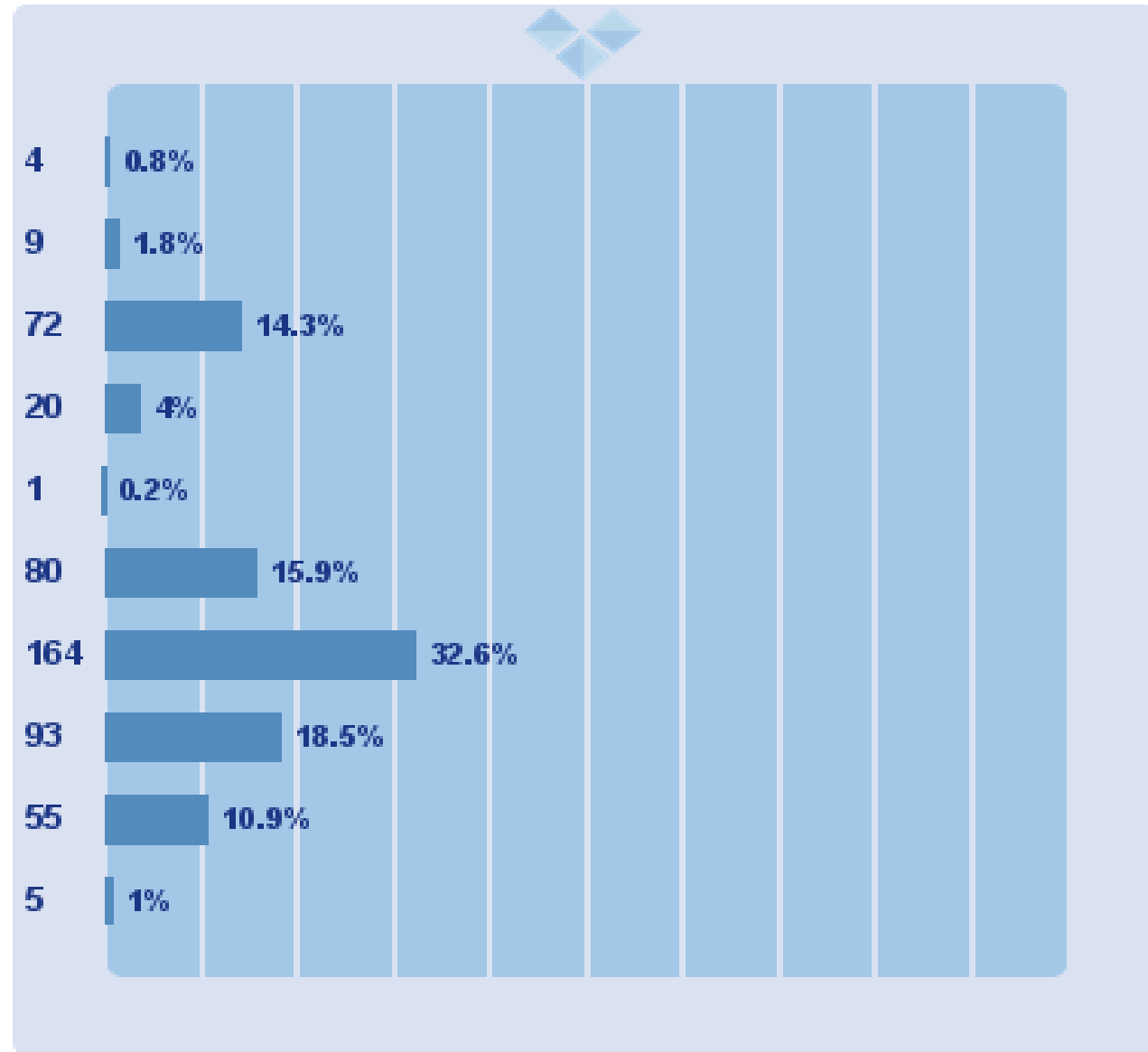
55

10.9%

Yhteiskunnalliset alat

5

1%

OPINTOJEN ETENEMINEN

Opintoni ovat edenneet tavoitteiden mukaisesti 48 %

Oppilaitoksesta/opinnoista johtuva syy

Opintojen työläys	9 %
Kurssien pakollinen suoritusjärjestys tai niiden huono aikataulut	8 %
Ylityöläs tai liian vaikea kurssi	7 %
Puutteellinen ohjaus	10,5 %

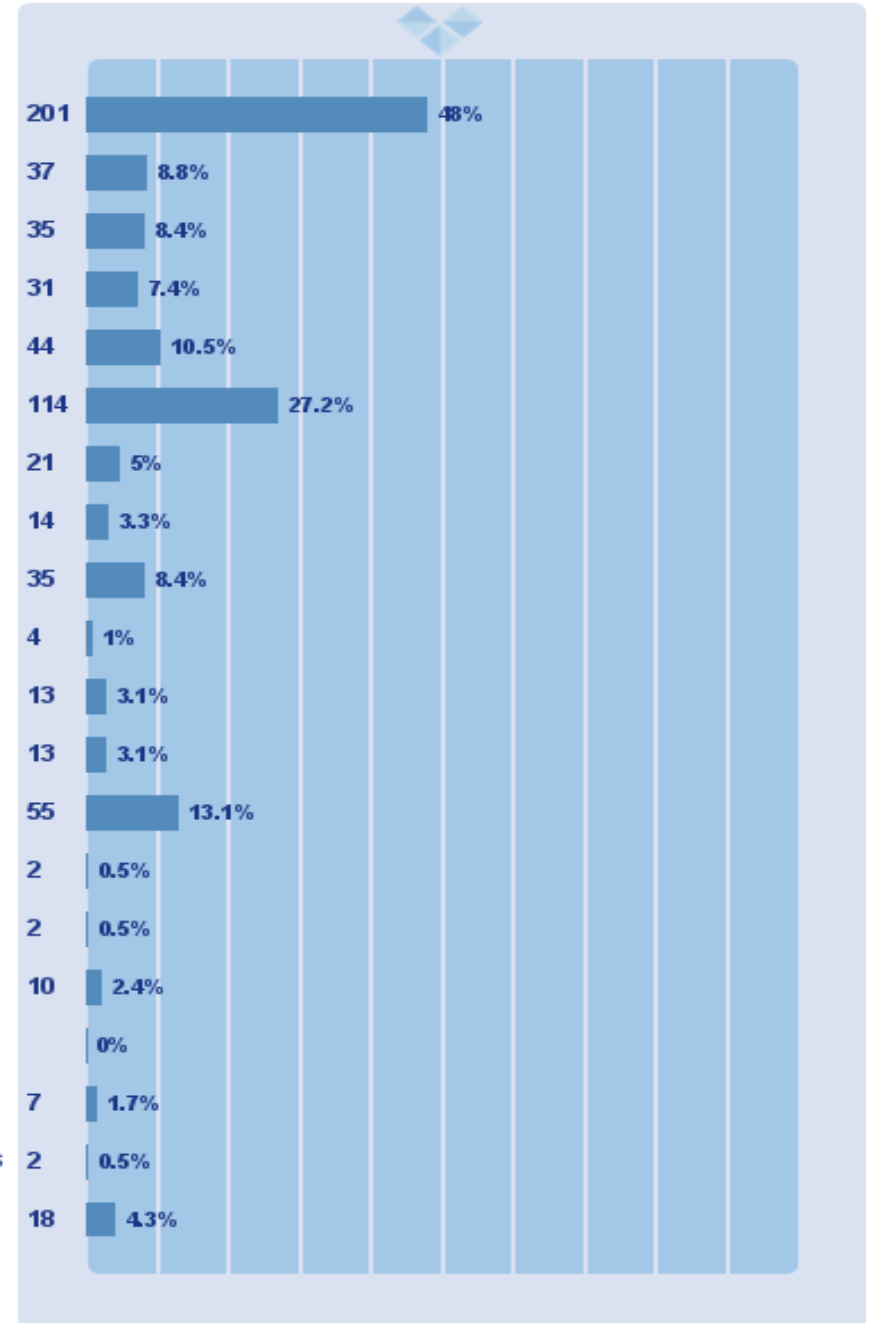
Henkilökohtaiset syyt

Heikko motivaatio	27 %
Puutteelliset opiskelutaidot	5 %
Työssäkäynti	3 %
Perhe	3 %
Muut henkilökohtaiset syyt	13 %
Sairaus	8 %

Opintoni ovat edenneet tavoitteiden mukaisesti

Opintojen työläys	37	8.8%
Kurssien pakollinen suoritusjärjestys tai niiden huono aikataulut	35	8.4%
Ylityöläs tai liian vaikea kurssi tai tentti	31	7.4%
Puutteellinen ohjaus	44	10.5%
Heikko motivaatio	114	27.2%
Puutteelliset opiskelutaidot	21	5%
Työssäkäynti	14	3.3%
Sairaus	35	8.4%
Kiusaaminen, syrjintä tai häirintä	4	1%
Perhe	13	3.1%
Aikaa vievä harrastus	13	3.1%
Henkilökohtaiset syyt	55	13.1%
Aktiivisuus opiskelijajärjestössä	2	0.5%
Opinnäytetyö	2	0.5%
Kokemus väärästä alasta	10	2.4%
Vaihto-opinnot ulkomailla		0%
Toimeentulovaikeudet	7	1.7%
Opintotukikuukausien riittämättömyys	2	0.5%
Muu, mikä?	18	4.3%

9. Jos opintosi ovat edenneet tavoitteitasi hitaammin, mitkä ovat mielestäsi keskeisimmät syyt tähän?

Toimintani arjessa

3. Pystyn keskittymään tekemiseeni enkä häiriinny helposti.

Täysin eri mieltä

32.27 %

Täysin samaa mieltä

67.73 %

7. Voin vaikuttaa omaan hyvinvointiini ja tulevaisuuteeni omilla valinnoillani.

Täysin eri mieltä

5.72 %

Täysin samaa mieltä

94.28 %

8. Minulla on usein tunne, että minua kohdellaan epäoikeudenmukaisesti.

Täysin eri mieltä

67.95 %

Täysin samaa mieltä

32.05 %

9. Elämäni tuntuu olevan vailla tarkoitusta ja päämäärää.

Täysin eri mieltä

60 %

Täysin samaa mieltä

40 %

Toimintani arjessa

11. Selviydyn hyvin opinnoissani, työssäni tai muussa elämässäni eteen tulevista ongelmista tai muutoksista

12. Epäonnistumiset eivät lannista minua.

13. Minun on helppo pyytää apua muilta tarvittaessa.

Hyvinvointi ja ihmissuhteet

4. Minulla on jokin opintojen suorittamista tai työntekoa vaikeuttava fyysinen tai psyykkinen haitta.

5. Olen tuntenut itseni masentuneeksi kuluneen lukukauden aikana.

6. Ryhmässä tunnen itseni usein ulkopuoliseksi.

7. Tunnen paljon stressiä opintoihin, töihin tai muuhun elämään liittyen.

Hyvinvointi ja ihmissuhteet

8. Koen kiusaamista, häirintää tai syrjintää oppilaitoksessani.

9. Opiskelun ja muun elämän yhteensovittaminen on minulle pääsääntöisesti helppoa.

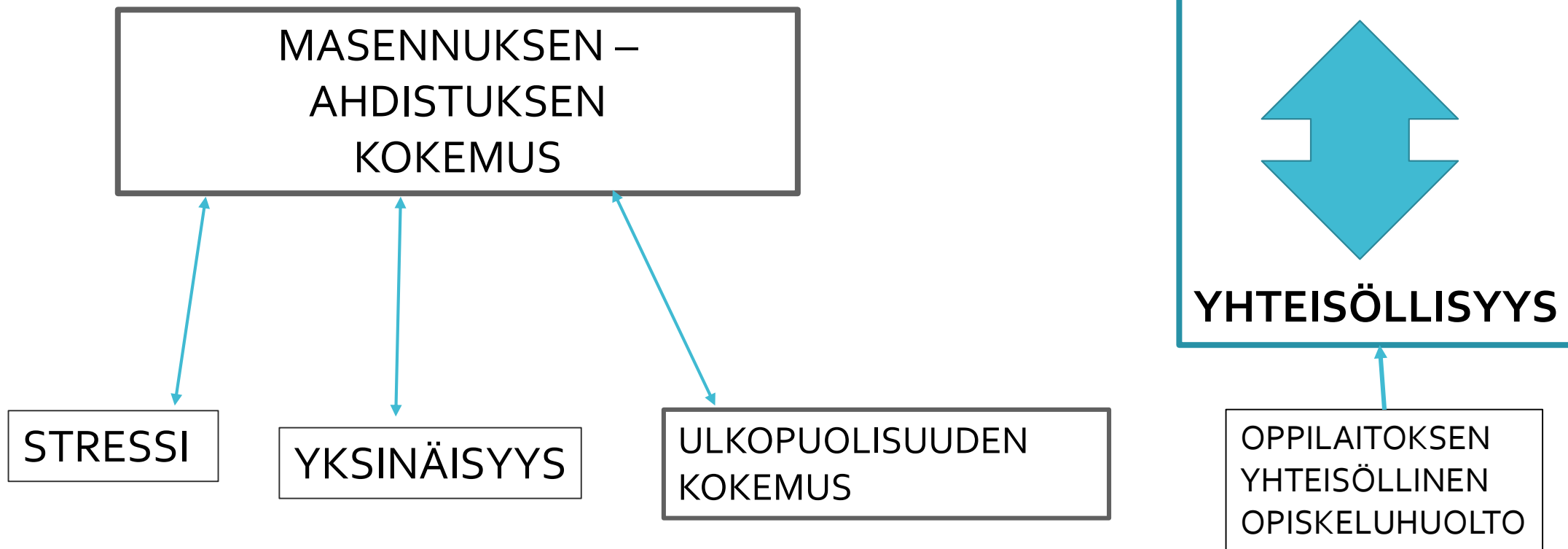
10. Suunnittelen ajankäyttöäni ja pysyn yleensä asettamassani aikataulussa.

13. Koen itseni yksinäiseksi.

MITÄ VOIMME TEHDÄ – OHJAUKSEN TEHTÄVÄ?

TUNNISTAMINEN – TOIMINTASUUNNITELMA – YHTEISTYÖ – OPINTOJEN SUUNNITTELU

TOTEEMI-HANKKEESSA KEHITETTY TYÖVÄLINE

Kyseessä on kaksivaiheinen ohjauskeskustelun kulkua ohjaava kysymyspatteristo, joka on suunniteltu AMK-ympäristöön. Miten toimii ja minkälaisilla muutoksilla ammatillisessa koulutuksessa?

Toimintakyky-osiossa arvioidaan opiskelijan hyvinvointia ja stressinhallintaa sekä yleistä terveydentilaa sekä opiskelukykyä ja -taitoja. Kysymysten avulla selvitetään, onko opiskelijalla tukiverkostoja. Tarkoituksena on selvittää, onko olemassa jokin asia, joka vaikuttaa haittaavasti opintojen sujumiseen ja opinnoissa menestymiseen.

Toimintakyky vaihe 1

*	Pääsetkö yleensä asettamiisi tavoitteisiin opinnoissa tai yleensä elämässä?				
*	Miten asetat itsellesi tavoitteita?				
*	Miten opintosi ovat edenneet?				

Toimijuus-osiossa pääpaino on itsesäätelyssä (ajan- ja elämänhallinta sekä muutoksensietokyky) sekä päätöksentekokyvyssä. Arvioidaan opiskelijan valmiuksia suhteessa muihin opiskelijoihin siinä, miten hän pystyy mukauttamaan omia suunnitelmiaan ja käyttäytymistään suhteessa ympäristöön ja opiskeluprosessiin.

Toimijuus vaihe 1

*	Tuntuvatko opinnot liian helpoilta/vaikeilta?				
*	Mitkä asiat opiskelussa ovat sinulle helppoja? Miksi?				
*	Entä haastavia. Miksi?				
*	Millaisia haasteita uskot opintojen aiheuttavan ajankäytölle jatkossa?				

Urasuunnittelu-osiossa arvioidaan opiskelijan kykyä suunnitella opintojaan ja tulevaisuuttaan suhteessa työhön, työelämään ja siellä tarvittavaan osaamiseen. Huomiota tulee kiinnittää siihen, mistä ja miten opiskelija tietoa saa ja miten hän sitä hankkii. Onko hänellä valmiuksia arvioida tavoitteitaan suhteessa omaan osaamiseensa ja tarvittaessa kykyä muuttaa suunnitelmiaan. Keskustellaan teemoista, joiden avulla kartoitetaan, ovatko opiskelijan opiskelusuunnitelmat tavoitteellisia.

Urasuunnittelutaidot vaihe 1

*	Minkälaisia töitä haluaisit tehdä valmistuttuasi?			
	*	Minkälaista asiantuntijaprofiilia haluaisit itsellesi rakentaa?		
*	Missä asioissa sinun mielestäsi pitäisi vielä ammatillisesti kehittyä?			
	*	Miksi koet tämän asian tärkeänä? Mitä aiot asialle tehdä?		

Työllistyvyystaidot-osiossa huomiota kiinnitetään opiskelijan asenteisiin ja arvoihin suhteessa työelämään ja omaan työllistymiseen. Miten vahva luottamus hänellä on omaan tulevaisuuteen ja selvitymiseen erilaisissa tilanteissa. Onko hänellä käsitystä omista vahvuuksista ja kehittymistarpeista työelämän ja varsinkin omien tavoitteidensa näkökulmasta? Pystyykö opiskelija kuvaamaan osaamistaan työhakutilanteissa? Onko hänellä realistinen käsitys työelämästä ja työllistymismahdollisuuksista? Millaisia vaihtoehtoja hänellä on, jos tavoitteet eivät toteudu? Huomiota tulee kiinnittää myös siihen, miten opiskelija kokee esiintymisen tai erilaiset sosiaaliset tilanteet.

Työllistyvyystaidot vaihe 1

*	Mitkä asiat ovat sinulle tärkeitä työssä tai elämässä?			
	*	Miten näiden asioiden tärkeys näkyy toiminnassasi?		
	*	Miten otat ne huomioon suunnitelmissasi?		
*	Minkälainen työntekijä olet?			
	*	Kerro lyhyesti, miten olet päätenyt esittämäsi arvioon?		

Toimintakyky vaihe 2			
*	Pidätkö opiskelusta?		
*	Tunnistatko itsellesi parhaat tavat opiskella? Miksi pidät jotain työskentelytapaa sinulle sopivana tai sopimattomana?		
*	Sanoisitko, että käytät opintojen suorittamiseen enemmän/saman verran/vähemmän aikaa kuin muut? Miksi arvioit niin?		
*	Tuntuuko sinusta siltä, että pystyt kehittymään opinnoissasi sillä tavalla, kuin haluat? Millaista tukea saat (ystävät ja lähipiiri)?		
*	Mihin opiskelua koskeviin päätöksiisi olet tyytyväinen? Tunnetko opintojesi osaamistavoitteet ja vaikuttavatko ne päätöksiisi opinnoissa?		
*	Miten kuvailisit tämän hetkistä hyvinvointiasi? Mihin perustat arviosi?		
*	Mitä olet suunnitellut alkavalle/ kuluvalle lukukaudelle tai opinnoillesi tulevaisuudessa yleensä? Millä perusteilla teet suunnitelmia?		
*	Millaisia muutoksia olet tehnyt opiskelusuunnitelmiisi? Onko sinulla ollut tarvetta tarkistella tavoitteita? Jos on, niin miksi?		
*	Missä opiskeluasioissa olet onnistunut? Miksi ajattelet mainitsemaasi asiaa onnistumiseksi?		
*	Mitä ajattelet erilaisista ryhmissä tehtävistä projekteista ja tehtävistä? Mitä hyvää tai mitä haasteita koet niissä?		

Toimijuus vaihe 2

*	Onko ajanhallintasi muuttunut opintojen aikana? Mikä on vaikuttanut muutoksiin ajankäytössäsi ja miksi?			
*	Onko sinulla mahdollisuus käyttää riittävästi aikaa opintoihin?			
*	Mitkä seikat opintojen toteuttamista haittaavat eniten? Olisiko asialle tehtävissä jotain? Onko tarvetta tehdä jotain?			
*	Koetko opinnoissasi stressiä? Miten stressin tunne vaikuttaa toimintaasi? Minkälaisia stressinhallintakeinoja sinulla on käytössä?			
*	Mistä asioista opiskelussa innostut? Miksi? Miten innostuminen näkyy toiminnassasi?			
*	Millaisia tavoitteita olet tulevaisuudellesi asettanut?			
*	Missä näet itsesi opiskelun jälkeen?			
*	Jos unelmatyötä ei löydy heti, mikä on vaihtoehtosi? Miten koet sen, jos ammatilliset unelmasi eivät tunnu toteutuvan?			
*	Millä tavalla suunnitelmasi ovat muuttuneet/tarkentuneet opintojen aikana? Mihin muutostarve on perustunut?			
*	Oletko huomannut ajattelussasi tai toimintatavoissasi muutoksia opintojen aikana? Miten se näkyy toiminnassasi?			

Urasuunnittelutaidot vaihe 2

*	Mitä omaan alaasi liittyviä medioita/tietolähteitä seuraat?			
*	Seuraatko yleensä tilannetta Suomessa tai maailmalla?			
*	Koetko valinneesi itsellesi sopivan koulutuksen?			
*	Millä tavalla seuraat oman alasi kehittymistä ja itsesi kannalta ajankohtaisia aiheita? Miten otat huomioon muutokset, joita huomaat?			
*	Mistä olet saanut tietoa oman kiinnostuksesi mukaisista töistä ja työpaikoista? Jos sinulla on tietoa vähän, niin miten aiot jatkossa toimia tietoa saadaksesi.			
*	Mitkä ovat vahvuutesi valitsemasi asiantuntijuuden tai koulutuksesi mukaisten tehtävien työntekijänä? Miten tämä vahvuus näkyy sinussa?			
*	Minne olet suunnitellut hakevasi harjoitteluun? Miksi sinne? Miten olet harjoittelupaikkasi hankkinut tai miten aiot harjoittelu-/työpaikan saada?			
*	Oletko tietoinen, minkälaisia jatkomahdollisuuksia sinulla on nykyisten opintojesi jälkeen?			
*	Oletko suunnitellut lisäkouluttautumista tai opintoja yleensä?			
*	Millaiset itsearviointitaidot sinulla on? Millaisissa tilanteissa koet itsearvioinnin merkitykselliseksi? Miksi?			

Työllistyvyystaidot vaihe 2

* Mitä alan töitä olet tehnyt? Mistä tekemistäsi työtehtävistä arvioit olevan sinulle hyötyä tulevaisuuden kannalta? Miksi ajattelet näin?

* Minkälainen on oman alasi työllisyystilanne nyt tai miltä se näyttää valmistumisesi aikoihin? Miksi ajattelet näin?

* Onko sinulla jo kokemusta koulutuksesi mukaisista tehtävistä?

* Mihin alan töihin uskot työllistyväsi valmistuttuasi? Miten olet ajatellut tuohon tavoitteeseen pyrkiä?

* Mitä olet valmis tekemään saadaksesi toivomasi työpaikan? Mitä olet asian hyväksi tähän mennessä tehnyt?

* Oletko hakenut töitä? Minkälainen kokemus se oli? Jos koit tilanteen hankalaksi, mikä teki siitä vaikean?

* Minkälaisen roolin tyypillisesti otat ryhmässä/tiimissä? Minkä ajattelet olevan syynä tähän, että valitset tällaisen roolin?

* Pidätkö ryhmässä työskentelystä? Miksi koet asian niin?

* Millaisissa ryhmässä mieluiten työskentelet?

* Oletko verkostoitunut opintojesi aikana oman saapumisryhmäsi ulkopuolella? Millaisia verkostoja olet luonut? Miten aiot verkostojen suhteen toimia jatkossa?

Taulukko 1. Työuria jäsentävät logiikat ja attraktorimuodot työurien kaaosteorian mukaan.

Järvensivu & Pulkki 2019. Työura : yksilön valintoja vai monimutkaista kehkeytymistä?

Janus : sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti, 27 (1), 38-54. doi:10.30668/janus.64170

1. Suoraviivainen työura (point attractor)

Työura, jossa ihminen suuntautuu selkeästi **yhteen tiettyyn päämäärään**: ammattiin tai hierarkkiseen asemaan. Tässä mallissa esiintyy usein **tavoitteellisuutta**, mutta se ei ole välttämätöntä. On mahdollista, että jälkeinpäin suoraviivaiselta ja tavoitteelliselta vaikuttava työura ei ihmisen omasta mielestä ole ollut tavoitteellinen, vaan se on sisältänyt paljon vaihtoehtoja, vaikeita valintoja ja sattumaa.

2. Heilurimallinen työura (pendulum attractor)

Työura, jossa ihmisen ajattelu ja toiminta on kahtia jakautunutta ikään kuin heiluen kahden kiintopisteen välillä. **Kiinnostuksen kohteet ja pyrkimykset jakautuvat kahtaalle** tai valintaa pitää tehdä kahden hyvin erilaisen vaihtoehdon välillä. Tähän malliin saattaa liittyä ristiriitoja, roolikonflikteja ja vaikeita valintoja. Toisaalta heiluri voi muodostaa tasapainoisen kokonaisuuden, jossa sen eri päädyt täydentävät toisiaan.

3. Hahmonsa löytävä työura (torus attractor)

Monimutkaisesti rakentuva työura, jossa kuitenkin näkyy toistuvuutta. Työura saattaa piirtyä kehämäiseksi. **Kompleksisuus ja ennakoitavuus vuorottelevat tai tasapainottelevat**. Muutosten seasta hahmottuu rutiineja, tapoja ja järjestelmällisyyttä. Malli ja siihen sisältyvä toistuvuus ja pysyvyys saattavat olla empiirisessä tutkimuksessa vaikeita havaita.

4. Hahmoton työura (strange attractor)

Työura rakentuu hyvin monimutkaisesti eikä **mallia tai juonta ylläpitävää attraktoria** löydy tai juoni muuttuu hyvin nopeassa tahdissa. Työurassa saattaa tässäkin tapauksessa olla toistuvuuksia jollain tasolla.

AMMATILLINEN KOULUTUS – URASUUNNIT- TELUTAIDOT 1

4. Olen saanut oppilaitokseni kautta riittävästi tietoa eri mahdollisuuksista koskien jatko-opintoja ja/tai työnhakua.

Täysin eri mieltä

11.26 %

Täysin samaa mieltä

88.74 %

3. Osaan tarkastella hakemaani tietoa kriittisesti ja tunnistan luotettavan tiedon.

Täysin eri mieltä

27.85 %

Täysin samaa mieltä

72.15 %

5. Olen rakentanut henkilökohtaisen opintosuunnitelmani siten, että valintani tukevat tavoitteitteni saavuttamista.

Täysin eri mieltä

30.25 %

Täysin samaa mieltä

69.75 %

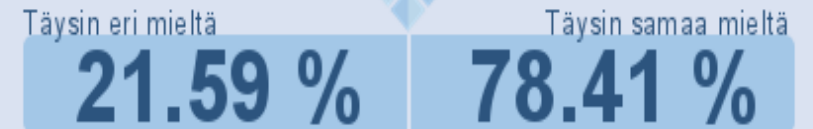
AMMATILLINEN KOULUTUS – URASUUNNIT- TELUTAIDOT 2

6. Tiedän mistä saan tietoa työelämästä ja minulle soveltuvista työmahdollisuuksista.

7. Seuraan yhteiskunnassa ja työelämässä tapahtuvia muutoksia ja tunnistan niiden vaikutuksen omaan työuraani.

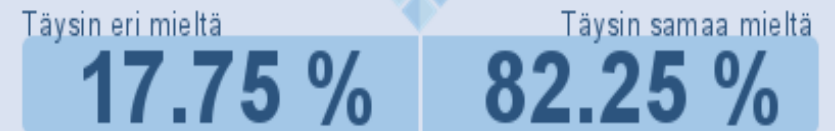
8. Minulla on hyvät sosiaaliset taidot työelämässä pärjäämiseen.

9. Tunnistan omat vahvuuteni ja heikkouteni.

AMMATILLINEN KOULUTUS – TYÖLLISTYMISS- TAIDOT 1

3. Keksin usein luovia ratkaisuja havaitsemiini ongelmiin.

4. Kun tartun johonkin tehtävään, olen yleensä varma, että onnistun siinä.

5. Pysyn tavoitteissani ja saavutan usein päämääräni.

6. Osaan tuoda oman osaamiseni esiin työnhakutilanteissa.

AMMATILLINEN KOULUTUS – TYÖLLISTYMIS- TAIDOT 2

7. Minun on helppo luoda kontakteja potentiaalisiin työnantajiin.

Täysin eri mieltä

26.98 %

Täysin samaa mieltä

73.02 %

8. Tiedän minkä tyyppiseen työhön tai mihin ammattiin aion sijoittua.

Täysin eri mieltä

21.16 %

Täysin samaa mieltä

78.84 %

9. Olisin valmis muuttamaan toiselle paikkakunnalle opintojen tai työn perässä.

Täysin eri mieltä

26.31 %

Täysin samaa mieltä

73.69 %

10. Koen oloni usein hermostuneeksi tai jännittyneeksi uusissa tilanteissa.

Täysin eri mieltä

29.87 %

Täysin samaa mieltä

70.13 %

TYÖSKENTELY

URASUUNNITTELU- JA TYÖLLISTYMISTAITOJEN KEHITTÄMISEN TUKEMINEN JA OHJAUS

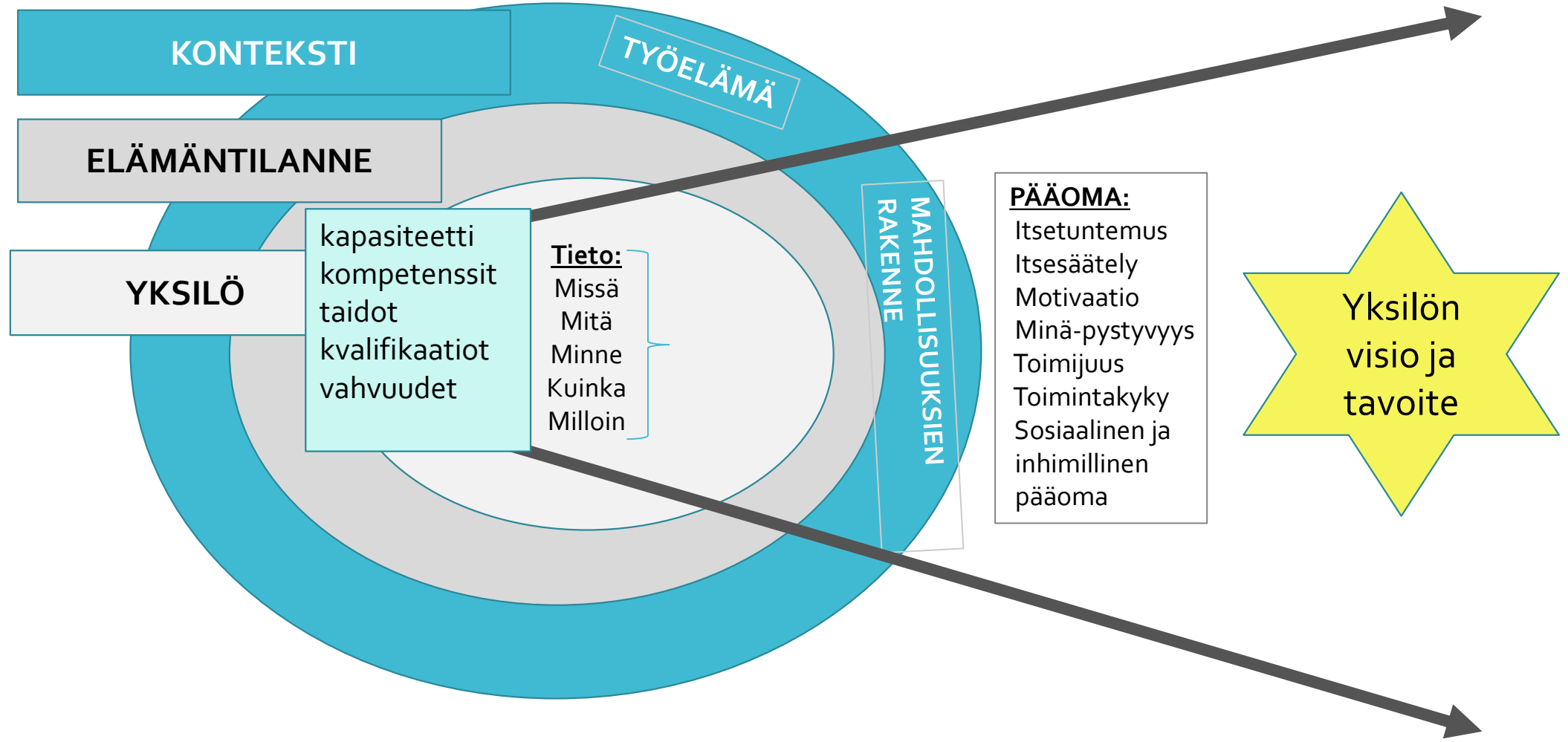
Miten toteutuvat nykyisessä työssäni?

Mikä toimii hyvin, mitä kehitettävää?

Miten kehittäisin?

Uran- ja elämänsuunnittelu

(vrt. Lamb & Sutherland 2010: Career Capital; Kasurinen & Heiskanen 2017, Kasurinen 2017)

POHDITTAVAKSI

NEVER GIVE UP

"Obstacles don't have to stop you. If you run into a wall, don't turn around and give up. Figure out how to climb it, go through it, or work around it."

- Michael Jordan

- YKSILÖLLISYYS – YHTEISÖLLISYYS
- ASIAANTUNTIJA – VERTAISTUKI
- VARHAINEN PUUTTUMINEN – TOIMINTAMALLIT
- TOIMINTAKYKY – TULEVAISUUSUSKO –
KYKY SUUNNITELLA TULEVAISUUTTA JA
ASETTAA TAVOITTEITA

RETU

RESILIENSSI JA TULEVAISUUSUSKO -HANKE

1.10.2018–31.12.2020

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

DIGITAALINEN PALVELUTARPEEN ARVIOINTIVÄLINE

1. Hyvinvointi ja toimintakyky
2. Toimijuus
3. Opiskelukyky
4. Urasuunnittelutaidot
5. Työllistymistaidot

Kehitetään toimintamalleja.

Arvioidaan toimintamallien vaikuttavuutta.

KIITOS

YHTEYSTIEDOT:

Helena Kasurinen

KT, asiantuntija

Projektipäällikkö RETU-hanke

Email: helena.kasurinen@laurea.fi

Kuva Riina Kärki